

מד.

פרוטוקול מס. 58/ג'

מישיבת ועדת החינוך והתרבות.
התקיימה ביום ד', י"ב סנח-אב, תשי"ד - 11.8.54 בטעה 8.45

- נכחיים : היו"ר ח. בוגר
- א. ברטן
- א. כלפון
- ס. כפרית
- ד. בצר
- ר. אברי
- ט. רוזנבוג

- מזמנים: מר אבידור - מנהל משרד החינוך.
- גב' סטנר - היועץ המשפטי של משרד החינוך.
- מר רוזנטל - מטעם משרד המשפטים.

סדר-היום: (1) שאלות ותשובות;

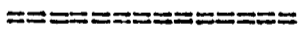
(2) חוק הארכיונים, תשי"ד - 1954.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ח. בוגר:

שאלות ותשובות.

א. כלפון:

בדצמבר 1952 הייתה לי שיחה עם שר החינוך בה סטרתי לו פרטים על מו"ט שהתנהל ביני לבין הנהלת "אליאנס" כדי לענין אותם בחינוך תיכוני בישראל. מזכיר "אליאנס" מצא ענין רב בהצעה והוא רק טען שכיוון ואין עופדים לרשותם ומצעים גדולים הם מוכנים לפתוח 2 בתי-ספר מקצועיים בעזרת סותף שישא במחצית ההוצאות. עיריית חיפה הביעה בזמנו נכונות להיות גורם ולשאת בעול של 50% ולה. אני מבקש לדעת מדוע הענין לא התפתח ולא חלה בו כל התקדמות.

ד. בצר:

לאחר סקרה המסון עם הילד בנתניה, הופיעה בעתון כתבה בה נמסר כי קבוצת ילדים גדולה לומדת בנתניה ב"חדר", בתנאים סניטריים גרועים, ושפת הלימוד והדיבור שם היא אידיש. בעקבות ידיעה זו רצוני לשאול את משרד החינוך:
(1) האם קיימים "חדרים" נוספים כאלה בארץ וכמה?
(2) באילו אמצעים עומד המשרד לנקוט נגד תופעה זו של לימוד אידיש לילדים שהם בגיל חינוך חובה?

ד. נצר:

הביקור שלנו בקייטנות הוכיח כי בדרך-כלל נעשה מפעל נאה שיש להתברך בו, אולם בעיקר התרשמנו מהעובדה כי בקייטנות מבקרים יחד ילדי בתי-ספר ממלכתיים, בתי-ספר ממלכתיים-דתיים ואגודת ישראל, וגם ילדי מיעוטים, במקום שיש מיעוטים, תוך פעולה משותפת ואחידה של כל הגורמים. רצוני לשאול את משרד החינוך: האם לאור הנסיון של שנת הלימודים תשי"ד הוא ינסה לבטל את הנוהג של "פריטה" או לכל הפחות להקטין את ממדיו?

היו"ר ח. בוגר:
עליית הנוער מטפלת עתה בילדי עולים היושבים בארץ זמן מסויים ללא הכוונה והדרכה מרכזית של משרד החינוך. המפקחים המחוזיים לא מסרו לנו פרטים על נסיונות אלה, ואני מבקש לדעת: מה בדעת המשרד לעשות כדי לעקוב אחר פעולות אלו על-מנת לכוונן לאפיקים מתאימים?

(2) מתי עומד המשרד לפרסם את התקנות בדבר איסור תעמולה בבתי-ספר יסודיים?

(3) לימוד הדמוגרפיה של עם ישראל אינו נכלל בתכנית הלימודים. אני סבור כי יש להכליל זאת בתקצוץ הגיאוגרפיה כדי שהילדים ילמדו לדעת את מצב היהודים בארצות הסובבות שהם לומדים עליהן. האם משרד החינוך נותן דעתו על בעיה זו?

ש. רוזנברג:
בעתון "טעריב" של אטמול הופיעה ידיעה כי בקייטנה של נוער עובד מטבריה שמתקיימת בקבוץ עינת, רצו המדריכים לשכן יחד בנים ובנות. הבנות התקוטטו וגד זה אולם המדריכים סרבו לשלחן לבתיהם והיה צורך בהתערבות ההורים. האם ידוע דבר זה למשרד החינוך?

מר אבידור:
ענין זה אינו בתחום סמכותו של משרד החינוך, כי זו קייטנה של הנוער העובד.

ש. כפרית:
רצוני לציין כי בכל הקייטנות שביקרנו מקפידים על תפילה בבקר, כשרות ועל לינה נפרדת.

ד. נצר:
היום פורסמה הודעה רשמית על איסור גובה סכר הלימוד באוניברסיטה. רצוני לדעת האם היה על כך מ"מ עם הסטודנטים, ומה היו התגובות?

היו"ר ח. בוגר:
קיבלנו בנדון תזכיר מבאי-כח הסטודנטים של האוניברסיטה.

מר אבידור:
לחבר-הכנסת כלפון רצוני להשיב, כי הסו"מ עם "אליאנס" בדבר הקמת מוסדות חינוך על-יסודיים נמסך כל הזמן, ובביקוריהם כאן של טנהלי "אליאנס" דובר על כך ארוכות. אני מצטער לומר כי הענין הוא עדיין בשלב של דיבורים. אנשי אליאנס מבינים כי בסטח החינוך היסודי אין להם יותר מה לעשות, והם מכוונים להיכנס לענין החינוך התיכוני, אולם קיימת אצלם הבעיה התקציבית, כן אין להם אמצעים לכך. הודענו להם כי נהיה מוכנים לא רק לקבל בברכה תכנית לחינוך על-יסודי אלא אף לתמוך בה, כשם שאנו תומכים בבתי-הספר התיכוניים הקיימים. השאלה היא קודם כל שאלת הקמת הבניינים, ולכך אין להם מספיק אמצעים.

המקור העיקרי שלהם היא מטלת צרפת, המוכנה לתת את עזרתה. מקור אחר הוא חלקה של "אליאנס" בשילומים. המוט עם מטלת צרפת טרם נסתיים וגם על השילומים הוא עדיין נמשך. בינתיים נטבו הדיונים על השאלות של מקום הקמתם של בתי-הספר ועל השיפוטיות שיש לבנות.

הסתדלותי לשכונת לא לבנות בתי-ספר תיכוניים בתל-אביב אלא במקום של ריכוז עולים, אולם שגריר צרפת בישראל מעוניין כי יהיה דוקא בית-ספר מפורז בתל-אביב. הסברתי כי לא רק המקום חשוב, ושאל יפתחו רק בתי-ספר אקדמאיים אלא בתי-ספר מקצועיים וחקלאיים שהם חיוניים לארצנו. הצעתי האחרונה היתה כי ישלחו לכאן איש חינוך, אשר יבדוק את הענינים מקודם-טוב פדגוגית, והם הבטיחו לעשות כן.

א. רוזנאל-באור: יהיה זה מסגה מצדנו אם נרשה חדירה כזו מצד מטלת צרפת, אשר תגרור בעקבותיה חדירה של גורמים טורמים טובים. די לנו במה שעשתה "אליאנס" עד כה, ויש להעריך את פעולותיה. מה שזה טוב בשביל ארץ-ישראל תחת שלטון תורכי או מנדטורי, אינו מתאים למדינת ישראל. לא אבוא להציע כי נטיל איסור על בתי-ספר של "אליאנס" אבל יש לחתור לכך שהשפעתם ועבודתם הברוכה תופנה לגטאות של טרוקו וטוניס ולא לכאן. מגמת משרד החינוך צריכה להיות למצוא את הדרך הנכונה לשים מחסום להשפעה וחדירה כזו ולא לתת לה לפרוץ סכרים.

אני מבקשת להעמיד את הבעיה על סדר-היום של הוועדה לשם דיון סלג ומקיף.

מר אבידור: משרד החינוך לא ירשה דריסת-רגל לא רק למטלת צרפת אלא אף לכל גורם אחד. לא תהיה כל חדירה והיתה לנו פלחמה קשה עם אליאנס עד אשר הרחקנו את ההשפעה הזרה מבתי-הספר שלה. המצב הוא בהקמת בנינים על-ידי אליאנס, ונאמר במפורש שלא תהיה כל השפעה חינוכית. נהיה אולי מוכנים להסכים לכך כי במקום שהלשון הזרה הראשונה הנלמדת תהיה אנגלית תונהג השפה הצרפתית, אולם אין כל חשש להשפעה כל שהיא.

א. כלפון: אני מבין את החששות של חברת-הכנסת רוזנאל-באור אבל הם אינם מוצדקים. במסך עשר השנים האחרונות חל שינוי ניכר באופי בתי-הספר של אליאנס והם בתי-ספר עממיים עבריים בהחלט.

הי"ר ח. בוגר: אני מסכים להצעתה של חברת-הכנסת רוזנאל-באור לקיים דיון בבעיה זו.

מר אבידור: בענין ה"חדרים" אין בוטותנו מספרים, אלא שאנו מקבלים מדי פעם בפעם ידיעות על כך. בשנת תשי"ד לא היתה לנו אפשרות לעשות משהו בנדון, ולקראת שנת הלימודים הבאה נבקש מהמפקחים המחוזיים לבדוק בכל מקום שיש מוסדות כאלה ולנקוט בצעדים נגד ההורים שאינם מקיימים את חוק לימוד חובה.

קייטנות - יש לקדם בשמחה את העובדה כי יש סיתוף פעולה שלא בין כל הגורמים בקטר לקייטנות, אולם סכך אין ללטו על בתי-הספר. אני חייב לציין כי החוק אינו סתיר לנו לנקוט באמצעים נגד ה"פריסה", וזו גם אינה שאלה של פתרון לשנה.

ס. כפרית: אני מציעה כי הטורים יערכו מעין הסתכלות על טידת השפעת הקייטנות על הילדים במסך שנת הלימודים.

מר אבידור: הדבר כבר טאוור לגבי שנת הלימודים תשס"ו.

ועדת החינוך
11.8.54

א.ד.

טר אבידור:

אני עובר לבעיית שכר הלימוד באוניברסיטה.
הסכרתי כבר פעם את ראשית התפתחות העניינים ורצוני לקבוע עתה עובדות מספר.

הוועד היועץ להשכלה גבוהה ולמדע, אשר נתמנה על-ידי הממשלה, ושהיו"ר שלו הוא שר החינוך והתרבות, ובו מסתתפים שרי המספטים, הדאר והפנים, הטיל על שר החינוך למנות ועדה ציבורית לחקור בשאלת שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה. השר מינה ועדה כזו שבדאסה עמד שופט בית-הדין המחוזי סני, ובה השתתפו נציגי המוסדות להשכלה גבוהה, ב"כ התאחדות בעלי התעסיה, והסתדרות העובדים. באי-כח הסתדרויות הסטודנטים של הטכניון והאוניברסיטה הוזמנו לוועדה ונתנו עדות בפניה. ועדה ציבורית זו מסרה דו"ח לשר ולוועד היועץ בו הציעה להסוות את שכר הלימוד לא רק בטני המוסדות כי אם בכל הפקולטאות, כמו שהדבר נהוג ברוב המוסדות בעולם.

התעורר גם בעיית הדירוג, והתברר שדירוג אינו נהוג כלל בכל העולם ואצלנו הוא גם אינו ניתן לביצוע. יש שני קשיים עצומים: אין לנו ידיעה כיצד ירג את הכנסות ההורים, והסטודנטים - כמעט כולם - טוענים שהם אינם תלויים כלל בהוריהם. חלוקת המסיפנדיות וההלוואות מפילא פנטאט את דרגת ההכנסה של ההורים ושל הסטודנטים, ובכך יש מסום דירוג.

ועדה זו המליצה ששכר הלימוד יהיה אחיד ושלם יהיה דירוג לפי הכנסות. הוועדה המליצה ששכר הלימוד יהיה 250 ל"י לשנה, אולם לגבי סטודנטים הממשיכים את לימודיהם באוניברסיטה יהיה שכר-הלימוד רק 200 ל"י בשנה.

דו"ח זה הובא לידיעת הוועד היועץ והוא יקבל את שתי ההמלצות הראשונות, אולם לא קיבל את ההמלצה בדבר גובה שכר הלימוד בשנה הראשונה.

לאור ההחלטה ששכר הלימוד יהיה שווה ואחיד בטני המוסדות קבענו כי שכר הלימוד באוניברסיטה יהיה 200 ל"י לשנה. אין כל הצדקה לכך שסטודנטים באוניברסיטה ישלמו שכר לימוד נמוך מזה שמסלמים הסטודנטים בטכניון. הלוואות תינתנה גם לסטודנטים של האוניברסיטה וגם של הטכניון והן תחולקנה באמצעות ועדה פריטטית של האוניברסיטה והסטודנטים. הלוואות תשולמנה לאחר שהסטודנטים יתחילו בעבודה. מנהל הטכניון הודיע באותה ישיבה של הוועד היועץ, כי לאחר שהיולט על שכר לימוד של 200 ל"י בשנה, נתמנתה ועדה לחלוקת הלוואות. הוועדה לא סרבה לאף בקשה ולמרות זאת נשאר כסף בקופה. 20% מסכר הלימודי הולכים לקרן הלוואות, ואם סכום זה לא יספיק יחפסו מקורות אחרים. מכל מקום, שכר הלימוד לא יסמס מעצור להמסך הלימודים או אפילו להתחלתם.

אשר לשאלה בדבר תגובת הסטודנטים, אנו מסערים כי הם יתנגדו, אולם השאלה היא כמה יצדקו הסטודנטים של האוניברסיטה יותר מאלה של הטכניון.

היו"ר ח. בוגר: ועדה זו זיפלה בבעיה בשנה שעברה, ומדוע לא שאלו את חוות-דעתה הפעם?

טר אבידור: בפעם האחרונה פנו הסטודנטים לוועדה ולכן הם הוזמנו לישיבה.

ר. צברי: אני סבורה כי דוקא אצלנו אין להנהיג שכר-לימוד אחיד ושווה לגבי כל הפקולטאות. יש מקצועות שאנו זקוקים להם ומעוניינים בהם באופן מיוחד, וכדי לעודד את הנוער ללכת אליהם עלינו לתת הקלות סמאיות. לסם כך יש צורך בדיפרנציאציה, ואיננו יכולים להתעלם מכך.

אד.

ט. כפרית:

אשתקד באה התערבותנו במיחור זמן, ואני
טאטינה כי יכולנו גם אז לסבוע את השביחה
ואת ההסתבה בטכניון. אני מציעה כי לא נחכה עד הרגע האחרון, ואם
הופנתה אלינו התביעה - עלינו להיענות לה. יש להזמין את שני הצדדים
ולסבוע מצד אחד את נימוקי הוועדה ומצד שני - את דברי בתי-כח
הסטודנטים.

א. ברטן:

מבחינה פורמלית חושבני כי אין הדבר בסדר
שהדבר לא הובא אלינו והיום טעמדים אותנו
בפני עובדה טוגטרת. אני תוסך בהצעתה של אגרת-הכנסת כפרית להזמין
בסבוע הבאה את נציגי האוניברסיטה והסטודנטים כדי לסבוע ספיהם פרטים
על המצב.

מר אבידור טען כי אין זו העלמה אלא הסוואה.
רצוני לציין כי לגבי הסטודנטים זו היא כמעט העלמה בטאת מחוזים, ואני
רואה את העגין כעבין חסור ביותר. אמשול קראתי כי החלטת הסטודנטים
היתה להתנגד לכך, והחלטה בתקבלה פה אחד.

ד. נצר:

אני מציעה לדחות את החלטתנו
לאחר קריאת המכתבים שקיבלנו בנדון.

הוחלט: לדחות את קבלת ההחלטה עד לאחר קריאת המכתבים
שנתקבלו מהצדדים הטעונינים.

ה. אבידור:

לשאלתו של יו"ר הוועדה עלי להשיב, כי בסבת
מטי"ד התחלנו לשתף יותר פעולה עם עליית הנוער.
מינינו טפקח מיוחד, את מר שסיר, לעביני עליית הנוער, וגם אחד מהנחלת
המסרד ששתתף באופן קבוע בליטבות של הנהלת עליית הנוער. אנו עומדים
לחזק את הקשרים בסנה הבאה.

אני מקווה כי עוד לפני התחלת שנת הלימודים
הבאה יפורסמו התקנות בדבר איטור תעמולה בבתי-הספר.

אנו מחפשים דרכים ליצר להנהיג בבתי-הספר
היסודיים את הוראת הדטוגרפיה של עם ישראל. צריך לעשות זאת באמצעות
ספרי-לימוד וגם בחינוך בטטיברים. אנחנו מודיעים מדי פעם בפעם לבתי-
הספר להקדיש לכך מקום בשעורי הגיטוגרפיה.

(המסך הישיבה רשם אפ.)

2) חוק הארכיונים, תשי"ד - 1954

סעיף 4

סעיף 5

הצבעה: סעיפים 4 ו-5, כהצעת הוועדה, בתקבלו

סעיף 6

אני מבקש להצביע את הסתייגויות.

ס. רוזנברג:

גב' סטנר:
בהצעת החוק הסקורית היה כתוב, ועל ביעורו.
בדיון בוועדה הוחלט להוסיף, ועל קיום
התקנות לביעורו. חבר הכנסת סמילנסקי מציע להחזיר את הנוסח
לקדמותו. בעצם רק הטרטובה על התקנות ולכן לא היה מקום לסינון
שהוכנס והצעת ח"כ סמילנסקי באמת מתאימה לטעם החוקי בדרך כלל.

(קורא קטע מהפרוטוקול של ישיבת מליאת
הוועדה ביום 9.2.54, בענין זה).

ס. רוזנברג:

א. רוזנברג-נאור:

רוב חברי הוועדה הגיעו לכלל דעה שאי-אפשר
להשאיר את הנוסח שהיה בחוק בתחילתו, והכל
היו תמימי-דעים שבכדי לבער חוסר צריך תקנות טיוחדות, ולטעם כך
בא הטעם לקיום התקנות לביעורו. היו כאלה שלא הסתפקו בזה ודרשו
לתקן עוד יותר. חבר הכנסת סמילנסקי הציע להשאיר את הסעיף בנוסח
הקודם והוא נסאר במיעוט. עכסיו צריך להצביע את כל ההצעות, כדרך
סנהגים במליאה.

ס. רוזנברג:

החלטנו להקל על הוועדה על-ידי העברת הענין
לוועדת מטבה, שמתפקידה להכין את ההצעות
למליאה. כעת יש לפנינו הצעות רוב והצעות מיעוט, ואני מציע להצביע
על כל הצעה והצעה.

הצבעה: סעיף 6, כהצעת הוועדה - לא בתקבלו

הצעת ח"כ סמילנסקי - בתקבלו

הצעת ח"כ ברטן, רוזנברג, רוזנברג-נאור - לא בתקבלו

הצעת ח"כ ארם - לא בתקבלו

הסתייגות: לח"כ ברטן, רוזנברג, רוזנברג-נאור, ארם.

סעיף 7

הצבעה: סעיף 7, כהצעת הוועדה - בתקבלו

סעיף 8

אני מציע למחוק את הסעיף.

א. ברטן:

הצבעה: הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף-קטן ב' - לא בתקבלו

הצעת ח"כ ארם, בסעיף-קטן ג' - לא בתקבלו

הצעת ח"כ ברטן למחוק הסעיף - לא בתקבלו

ס. רוזנברג:

אני מציע להוסיף סעיף-קטן ד': רשמים
הבעלים להתנות שהרישום בפנקס יהיה סודי

ולא יותן לעיון.

הצבעה: הצעת ח"כ רוזנברג, בסעיף קטן ד' - לא נתקבלה
סעיף 8, כהצעת הועדה - נתקבל

הסתייגויות: לח"כ רוזנברג, ארם, ברטן.

סעיף 9

א. ברטן:

אני מציע לטחוק את כל הסעיף.

הצבעה: סעיף קטן א' כהצעת הועדה - נתקבל

סעיף קטן ב' כהצעת הועדה - נתקבל

הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף קטן ב' - לא נתקבלה

הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף קטן ג' - לא נתקבלה

הצעת ח"כ ארם בסעיף קטן ג' - לא נתקבלה

הצעת ח"כ ברטן לטחוק הסעיף - לא נתקבלה

סעיף 9, כהצעת הועדה - נתקבל

הסתייגויות: לח"כ רוזנברג, ארם, ברטן.

סעיף 10

הצבעה: הצעת ח"כ סמילנסקי בסעיף קטן א' - נתקבלה

הצעת ח"כ ארם בסעיף קטן ב' - לא נתקבלה

סעיף 10 כהצעת הועדה, בתיקון ח"כ סמילנסקי - נתקבל

הסתייגויות: לח"כ ארם.

סעיף 11

הצבעה: סעיף 11, כהצעת הועדה - נתקבל

סעיף 12

הצבעה: הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף קטן א' - לא נתקבלה

הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף קטן א' - לא נתקבלה

הצעת ח"כ ארם בסעיף קטן א' - לא נתקבלה

הצעת סר החינוך והתרבות בסעיף קטן ג' - נתקבלה

סעיפים (א) ו-(ב) כהצעת הועדה - נתקבלה

הסתייגויות: לח"כ רוזנברג, ארם, ברטן.

סעיף 13

סר רוזנטל:
ישנה הצעה לסינוי הסגנון בסעיף, שיהיה:
"אם לפני תום המאוחר שבועדים האלה הובעה
התנגדות לביעור החומר - תכריע הסועצה".

החלטה: סינוי הסגנון כנ"ל - נתקבל

הצבעה: הצעת ח"כ רוזנברג בסעיף קטן א' - לא נתקבלה

סעיף קטן א', כהצעת הועדה - נתקבל

סר רוזנטל:
אני מציע שהועדה תחליט שאפשר לכתוב, בעל"פ
בלטון יחיד.

סר רוזנברג:
חברת הכנסת רוזנברג-נאור טענה שיש אפשרות
שחומר ארכיוני נמצא בבעלות כמה אנשים,
וצריך להיות ברור שיש להציע לכל הבעלים ולא לאחד מהם.

סר רוזנטל:
פקודת הפרטנות קובעת שהיחיד כולל את הדינים.
לכן, אם כתוב, בעל"פ ויש בעלים מסותפים,
מוכרחים להציע לסנייהם.

החלטה: היועץ המספטי רשאי לכתוב בעל"בטקום בעליים.

סעיף 13, כהצעת הועדה - בתקבל

הסתייגויות: לח"כ רוזיאל-נאור.

סעיף 14:

אני מציע למחוק את הסעיף.

א. ברטן:

הצבעה: הצעת ח"כ ברטן למחוק הסעיף - לא בתקבלה

סעיף 14, כהצעת הועדה - בתקבל

הסתייגויות: לח"כ ברטן.

סעיף 15:

אני מציע למחוק את הסעיף.

א. ברטן:

אני מציעה למחוק את הסעיף.

א. רוזיאל-נאור:

הצבעה: הצעת ח"כ ברטן ורוזיאל-נאור - לא בתקבלה

סעיף 15, כהצעת הועדה - בתקבל

הסתייגויות: לח"כ ברטן ורוזיאל-נאור.

סעיף 16:

אני מציע למחוק את הסעיף כולו.

א. ברטן:

אני מציעה למחוק את הסעיף.

א. רוזיאל-נאור:

הצבעה: הצעת ח"כ ברטן ורוזיאל-נאור - לא בתקבלה

סעיף 16, כהצעת הועדה - בתקבל

הסתייגויות: לח"כ ברטן ורוזיאל-נאור.

סעיף 17:

הצבעה: סעיף 17, כהצעת הועדה - בתקבל

סעיף 18:

הצבעה: סעיף 18, כהצעת הועדה - בתקבל

הישיבה נועלה בשעה 11.05